

РАЕУ

ВІРТУАЛЬНА АКАДЕМІЯ

«ESCOEDUCATION»

2025

РАЕВ

Урок №4. 2025 рік

Тема:

«Кліматична політика, парникові гази та декарбонізація»

Розглянемо питання:

- Кліматична політика: хто і за що відповідає
- Парникові гази та декарбонізація: виклики та перспективи
- Пом'якшення наслідків зміни клімату та управління викидами вуглецю

04

РАЕВ

Експерти модулю:

ЮЛІЯ МИХАЙЛЕНКО, юрист-експерт з питань довкілля

ТЕТЯНА ЗАВГОРОДНЯ, експертка із Системи торгівлі викидами та МЗВ

Діалог веде **ЛЮДМИЛА ЦИГАНОК**, президентка Асоціації РАЕВ, гендиректор «Офісу сталих рішень»

РАЕW

Хто формує глобальну кліматичну політику? Яку роль відіграють COP, IPCC, UNFCCC?

PAEW

Формування глобальної кліматичної політики є результатом взаємодії міжнародних інституцій, урядів, наукових установ і громадянського суспільства. Основну координаційну роль у цьому процесі відіграють три ключові структури:

- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (UNFCCC),
- Міжурядова група експертів зі зміни клімату (IPCC),
- Конференція сторін (COP).

Саме ці інституції забезпечують платформу для міждержавного діалогу, формування правил і механізмів моніторингу виконання кліматичних зобов'язань.

РАЕВ

UNFCCC: правові рамки кліматичної взаємодії

Рамкова конвенція ООН про зміну клімату створює базу для міжнародних переговорів і спільних дій щодо обмеження глобального потепління. У межах її діяльності були прийняті ключові документи, зокрема **Кіотський протокол** та **Паризька кліматична угода**. UNFCCC також сприяє розвитку фінансових, адаптаційних і звітних механізмів, необхідних для ефективної кліматичної політики.

IPCC: наукове підґрунтя кліматичних рішень

Міжурядова група експертів зі зміни клімату є провідним науковим органом, який аналізує стан кліматичної системи, оцінює тенденції та моделює можливі сценарії майбутнього. Її доповіді є авторитетним джерелом для ухвалення політичних рішень на міжнародному рівні.

РАЕW

COP: головний форум міжнародного погодження

Конференція сторін (COP) — це щорічний саміт країн-учасниць UNFCCC, на якому ухвалюються глобальні кліматичні зобов'язання та здійснюється контроль за їх реалізацією. COP слугує головним майданчиком для вироблення спільної стратегії дій у відповідь на кліматичні виклики.

РАЕВ

Які кліматичні зобов'язання
взяла на себе Україна на
міжнародному рівні?

Україна є стороною **Паризької кліматичної угоди** з 2016 року та активно бере участь у міжнародному кліматичному процесі. У 2021 році держава **оновила свій Національно визначений внесок (NDC)**, взявши на себе зобов'язання **скоротити викиди парникових газів на 65 % до 2030 року** порівняно з рівнем 1990 року. Це амбітна ціль, яка передбачає масштабну трансформацію в таких секторах, як:

- енергетика
- промисловість
- транспорт

👉 **Національний план з енергетики та клімату**

Зобов'язання щодо скорочення викидів стали **однією з ключових цілей Національного плану з енергетики та клімату до 2030 року**, затвердженого Урядом у червні 2024 року. Вже в березні 2025 року Україна подала **перший звіт про прогрес у його впровадженні**.

👉 **Стратегічна мета — кліматична нейтральність**

Україна також задекларувала намір досягти кліматичної нейтральності до 2060 року. У 2022 році було затверджено Національний план з адаптації до зміни клімату, що визначає напрями зменшення вразливості економіки та суспільства до наслідків зміни клімату.

👉 **Європейський вектор: гармонізація з Європейським зеленим курсом**

У контексті євроінтеграції Україна активно впроваджує **кліматичні підходи у національне законодавство** відповідно до **Європейського зеленого курсу**. Зусилля спрямовані на гармонізацію політики в таких сферах:

- регулювання викидів парникових газів
- енергетика
- транспорт
- управління відходами

Особливе значення має **імплементация механізму вуглецевого коригування на кордоні ЄС (СВАМ)** та участь України в ініціативах **Зеленої угоди ЄС**.

РАЕВ

Як працює механізм «спільного виконання» (Joint Implementation) і чи бере в ньому участь Україна?
Які інструменти кліматичної дипломатії існують?

РАЕW

✓ **Участь України в механізмі JI**

Механізм спільного виконання (Joint Implementation, JI) — один із гнучких інструментів **Киотського протоколу**, який дозволяв розвиненим країнам інвестувати в проєкти зі скорочення викидів парникових газів у країнах із економікою, що розвивається або перебуває в перехідному періоді. За реалізовані проєкти країни-інвестори отримували **кредити скорочення викидів (ERU)**.

Цей механізм сприяв:

1. залученню фінансування
2. переданню екологічних технологій
3. скороченню глобальних викидів

Україна активно долучилася до реалізації JI у період дії Киотського протоколу (2008–2012), впровадивши **понад 60 проєктів** у сферах:

- енергоефективності
- утилізації газів
- модернізації промислових підприємств

Ці ініціативи дозволили досягти **реального скорочення викидів** та залучити **іноземні інвестиції**. Втім, після 2012 року механізм JI втратив чинність і поступився місцем **новим інструментам Паризької кліматичної угоди**.

РАЕW

✓ Сучасна кліматична дипломатія України

Сьогодні Україна зосереджує зусилля на **активній міжнародній кліматичній взаємодії**, що включає:

- участь у переговорах в межах Паризької угоди
- просування власних кліматичних ініціатив
- адаптацію внутрішньої політики до нових зовнішніх викликів, зокрема **впровадження механізму СВAM**

Важливими інструментами української кліматичної дипломатії є:

1. **двосторонні угоди з ЄС**
2. **участь у міжнародних кліматичних самітах**
3. **доступ до кліматичного фінансування**
4. **залучення міжнародної технічної допомоги**

РАЕW

Як відбувається фінансування кліматичних проєктів з боку міжнародних структур (Green Climate Fund, ЄБРР, Світовий банк)?

Фінансування кліматичних проєктів є одним із ключових інструментів підтримки країн у боротьбі зі зміною клімату. Міжнародні фінансові установи надають ресурси у вигляді грантів, кредитів та технічної допомоги для реалізації заходів з адаптації та пом'якшення кліматичних змін.

Основні донори кліматичного фінансування

Серед провідних донорських організацій —

- **Зелений кліматичний фонд (Green Climate Fund, GCF)**
- **Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)**
- **Світовий банк**
- інші регіональні та міжнародні фінансові інститути

✓ Green Climate Fund (GCF)

GCF спеціалізується на фінансуванні проєктів, спрямованих на **адаптацію до зміни клімату** та **зменшення викидів**, особливо у країнах, що розвиваються.

Зокрема, у **2023 році Україна отримала фінансову підтримку в межах регіонального проєкту з декарбонізації енергетичного сектору.**

✓ Світовий банк

Світовий банк реалізує **програми з розвитку зеленої енергетики, підвищення енергоефективності та модернізації інфраструктури**, що сприяє переходу до сталих моделей розвитку.

✓ Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

ЄБРР активно підтримує Україну через:

- **фінансування проєктів відновлюваної енергетики**
- **модернізацію тепломереж**
- **розвиток зеленої логістики**

Принципи фінансування

Кліматичне фінансування здійснюється з урахуванням таких принципів:

- **прозорість** у використанні коштів
- **співфінансування** з національними або приватними джерелами
- **оцінка сталого впливу** на довкілля й суспільство

Крім того, фінансування все тісніше пов'язується з вимогами **ESG-звітності** (екологічна, соціальна та управлінська відповідальність) та оцінкою **кліматичних ризиків**.

РАЕВ

Які закони регулюють
кліматичну політику в Україні?
Чи існує «кліматичне право»
як окремий напрям?

РАЕW

В Україні поступово формується **окремий напрям екологічного регулювання — кліматичне право**, що охоплює нормативно-правові акти, спрямовані на боротьбу зі зміною клімату, зменшення викидів парникових газів, адаптацію до нових кліматичних умов та забезпечення сталого розвитку.

Основний закон у сфері кліматичної політики

Ключовим нормативно-правовим актом є **Закон України «Про основні засади державної кліматичної політики» № 3991-ІХ**, ухвалений 8 жовтня 2024 року. Закон визначає **правові та організаційні засади кліматичної політики держави**, а саме:

- забезпечення **низьковуглецевого та сталого розвитку**
- гарантування **екологічної, продовольчої та енергетичної безпеки**
- досягнення **кліматичної нейтральності**
- **пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація до них**
- виконання **міжнародних зобов'язань України** у сфері зміни клімату

РАЕУ

👉 Супутні нормативно-правові акти

Кліматичну політику також регулюють інші законодавчі акти, зокрема:

- Закон України «**Про охорону навколишнього природного середовища**»
- Закон «**Про охорону атмосферного повітря**»
- Закон «**Про енергетичну ефективність**»
- Закон «**Про енергетичну ефективність будівель**»
- Закон «**Про охорону земель**»

Важливу роль відіграють також **міжнародні договори**, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

РАЕУ

👉 Формування кліматичного права

Таким чином, в Україні **системно формується напрям «кліматичного права»**, який охоплює:

1. правове регулювання відносин у сфері зміни клімату
2. зменшення викидів парникових газів
3. адаптаційні заходи до кліматичних змін
4. створення умов для **сталого та безпечного розвитку**

Зверніть увагу!

РАЕУ

Яка відповідальність настає
за порушення кліматичних
зобов'язань?

В Україні питання відповідальності за порушення кліматичних зобов'язань наразі регулюється переважно загальними положеннями **цивільного** та **адміністративного права**.

Загальні правові механізми

Згідно зі **статтею 611 Цивільного кодексу України**, у разі порушення зобов'язання застосовуються правові наслідки, визначені договором або законом. Зокрема, це може бути:

- **сплата неустойки**
- **відшкодування збитків**
- **компенсація моральної шкоди**

Однак ці положення є загальними та не охоплюють специфіку кліматичних зобов'язань.

Відсутність спеціалізованих санкцій

Хоча Закон України «**Про основні засади державної кліматичної політики**» № 3991-IX (від 8 жовтня 2024 року) визначає стратегічні напрями державної кліматичної політики — зокрема, досягнення кліматичної нейтральності, забезпечення сталого розвитку та виконання міжнародних зобов'язань — він **не містить конкретних норм про відповідальність** за невиконання таких зобов'язань.

! Необхідність подальшого розвитку законодавства

Таким чином, хоча **загальні механізми юридичної відповідальності** в Україні існують, **спеціалізоване регулювання** у сфері кліматичних правопорушень **ще не сформовано**. Це створює **правову прогалину**, яка потребує:

1. розробки **окремих правових норм**
2. створення **механізмів контролю та санкцій** за невиконання кліматичних зобов'язань
3. забезпечення **правової визначеності** в цій сфері

РАЕВ

Чи можна притягнути до відповідальності компанію за невжиття заходів з адаптації до кліматичних ризиків?

На сьогодні в Україні **відсутні прямі юридичні механізми**, які передбачають відповідальність компаній за **невжиття заходів з адаптації до кліматичних ризиків**.

Законодавчі рамки

Закон України «**Про основні засади державної кліматичної політики**» № 3991-IX визначає загальні **принципи та цілі державної кліматичної політики**, зокрема:

- адаптацію до зміни клімату
- забезпечення сталого розвитку
- виконання міжнародних зобов'язань

Водночас **конкретні санкції** для суб'єктів господарювання за **невиконання адаптаційних заходів** законодавством не передбачені.

Непрямі наслідки для бізнесу

Попри відсутність прямої юридичної відповідальності, **невжиття адаптаційних заходів** може мати **непрямі правові та економічні наслідки**:

- **Цивільно-правова відповідальність**: у разі шкоди, спричиненої кліматичними подіями (повеннями, посухами тощо), компанію може бути притягнуто до відповідальності за **недбалість** або **порушення екологічних стандартів**, якщо доведено, що вона не вжила заходів для запобігання чи мінімізації ризиків.
- **Репутаційні втрати**: неврахування кліматичних ризиків може зашкодити **репутації компанії**, знизити її **привабливість для інвесторів** та **ускладнити доступ до фінансування**.
- **Вимоги донорів і партнерів**: міжнародні донори, банки та інституційні інвестори все частіше висувають вимоги щодо наявності **кліматичних стратегій та ESG-комплаєнсу**.

Рекомендації для компаній

У зв'язку з цим, компаніям в Україні **рекомендується вже зараз розробляти та впроваджувати заходи з адаптації до змін клімату**, зокрема:

1. проводити **оцінку кліматичних ризиків** у своїй діяльності
2. інтегрувати адаптаційні заходи у **бізнес-стратегії**
3. **звітувати про вжиті дії** перед інвесторами, регуляторами та громадськістю

Це дозволить не лише знизити потенційні ризики, а й **відповідати зростаючим очікуванням** з боку держави, міжнародної спільноти та українського суспільства.

РАЕВ

Яку роль відіграють ВДЕ
(відновлювані джерела
енергії) у кліматичній
трансформації виробництва?

Відновлювані джерела енергії (ВДЕ) відіграють ключову роль у трансформації виробничих процесів у контексті боротьби зі зміною клімату, оскільки дозволяють істотно знизити **викиди парникових газів**.

✓ **Перехід до низьковуглецевої енергетики**

Заміщення викопного палива (нафти, вугілля, природного газу) **ВДЕ — сонячною, вітровою, гідроенергією та біоенергетикою** — дає змогу підприємствам:

- **зменшити залежність** від вуглецевих джерел енергії
- **досягати цілей декарбонізації**
- **знижувати екологічний слід** виробничої діяльності

Енергетична незалежність і економічні переваги

Інтеграція ВДЕ у виробничі процеси сприяє не лише скороченню викидів, а й забезпечує:

1. **підвищення енергетичної незалежності** підприємств — особливо актуально в умовах геополітичної та ринкової нестабільності
2. **стабільність енергопостачання**, що є критично важливою для безперервної роботи промислових об'єктів
3. **зниження операційних витрат** у довгостроковій перспективі завдяки меншій залежності від цінових коливань на паливо

Інновації та соціальні ефекти

Розвиток ВДЕ також відкриває нові можливості для:

- **створення робочих місць** у сфері зеленої енергетики
- **інновацій у зберіганні енергії** та управлінні електричними мережами
- **переосмислення енергетичної інфраструктури** в напрямі децентралізації та цифровізації

Таким чином, **відновлювані джерела енергії** є не лише засобом боротьби зі зміною клімату, а й **каталізатором сталого економічного розвитку**, що сприяє формуванню **екологічно чистого та конкурентоспроможного виробництва**.

РАЕУ

Як враховувати кліматичні ризики при проєктуванні об'єктів інфраструктури?

РАЕW

Проектування інфраструктурних об'єктів в умовах кліматичних змін потребує системного підходу до оцінки та управління ризиками. Врахування кліматичних факторів дозволяє підвищити **стійкість об'єктів до екстремальних погодних явищ** та **мінімізувати потенційні збитки**.

Оцінка кліматичних ризиків

На етапі планування використовуються такі методи, як:

- **моделювання кліматичних сценаріїв** з урахуванням прогнозів щодо підвищення температури, посилення опадів, зростання частоти штормів, повеней, посух і підвищення рівня моря
- **оцінка вразливості територій**, де планується будівництво, до можливих кліматичних загроз
- **аналіз довгострокових екологічних і технічних наслідків** для функціонування об'єкта

РАЕW

✓ Адаптаційні рішення в інфраструктурі

Щоб забезпечити стійкість об'єктів, рекомендується застосовувати:

- **матеріали й конструктивні рішення**, стійкі до екстремальних температур, вітрових навантажень і затоплень
- **зелену інфраструктуру** (зелені дахи, дощові сади, системи збору й утримання дощової води) для зниження навантаження на дренажні системи та пом'якшення мікроклімату
- **гнучке проєктування**, яке дозволяє адаптувати об'єкт до можливих змін умов експлуатації

РАЕW

Міжсекторальна співпраця

Важливо залучати:

- **фахівців з кліматичних наук** для обґрунтованого вибору адаптаційних заходів
- **інженерів та архітекторів** для впровадження сучасних технологічних рішень
- **органи влади та місцеві громади** для комплексного врахування соціальних і територіальних особливостей

Таким чином, **інтеграція кліматичних ризиків у проєктування інфраструктури** є запорукою **довгострокової безпеки, економічної ефективності та екологічної стійкості** нових об'єктів у час кліматичних викликів.

РАЕВ

Як відрізняється вплив на
клімат від забруднення
повітря?

Кліматичні зміни та **забруднення повітря** мають спільні джерела, однак різняться за механізмами дії та масштабами наслідків.

Вплив на клімат

Основним чинником змін клімату є викиди **парникових газів (ПГ)** — вуглекислого газу (CO_2), метану (CH_4), закису азоту (N_2O) тощо. Вони:

- утворюють парникову плівку, яка утримує тепло в атмосфері
- порушують енергетичний баланс планети
- спричиняють **глобальне потепління**, підвищення середньої температури, зміщення кліматичних зон і зростання частоти екстремальних погодних явищ

Забруднення повітря

До основних забруднювачів повітря належать:

- **сажа, оксиди азоту (NO_x), сірчистий газ (SO_2), озон (O_3) та тверді частинки (PM)**
- ці речовини переважно мають **локальний або регіональний характер впливу**
- вони викликають респіраторні та серцево-судинні захворювання, погіршують якість повітря, спричиняють кислотні дощі

! Перетин впливів

Деякі забруднювачі, зокрема:

- **сажа** (чорний вуглець), яка поглинає сонячне випромінювання та посилює потепління
- **тропосферний озон**, що одночасно є токсичним забруднювачем і парниковим газом, — можуть **впливати як на клімат, так і на якість повітря**

Зміни клімату мають **глобальний та довготривалий характер**, тоді як забруднення повітря здебільшого проявляється **локально та негайно**, впливаючи на здоров'я людей і екосистеми. Водночас, **деякі сполуки мають подвійний ефект**, що підкреслює необхідність комплексного підходу до екологічної політики.

РАЕВ

Яка роль еколога у розробці
локальних кліматичних
стратегій?

РАЕW

Еколог відіграє важливу роль у розробці локальних кліматичних стратегій, оскільки його завдання полягає в оцінці впливу діяльності на навколишнє середовище та в пошуку рішень для зниження негативних наслідків змін клімату. Основні напрямки участі еколога в розробці таких стратегій включають:

- ✓ **Оцінка кліматичних ризиків** — еколог проводить дослідження, які дозволяють оцінити вразливість місцевої екосистеми до зміни клімату. Це може включати аналіз загроз від підвищення температури, зміщення зон рослинності, підвищення рівня моря чи екстремальних погодних явищ, таких як повені або посухи.
- ✓ **Розробка адаптаційних та пом'якшувальних заходів** — еколог допомагає визначити, які конкретні кроки потрібно зробити на локальному рівні для зниження викидів парникових газів та адаптації до вже існуючих змін. Це може включати впровадження відновлювальних джерел енергії, покращення водного та енергетичного управління, впровадження «зеленої» інфраструктури, збереження та відновлення природних екосистем.

РАЕW

✓ **Моніторинг і оцінка ефективності** — еколог також бере участь у встановленні індикаторів для моніторингу ефективності впроваджених заходів. Це дозволяє місцевим органам влади відслідковувати прогрес у досягненні кліматичних цілей і коригувати стратегії у разі необхідності.

✓ **Освіта та комунікація** — еколог може бути залучений до просвітницької роботи серед місцевих громад, пояснюючи важливість змін клімату, необхідність зменшення викидів та підтримки екологічно сталих практик, що є важливою частиною реалізації кліматичної стратегії на локальному рівні.

Таким чином, роль еколога полягає не тільки в розробці і впровадженні заходів, а й у наданні наукових і практичних рекомендацій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку і зменшення негативного впливу зміни клімату на місцеву екосистему та громаду.

РАЕВ

Як екологи можуть
оцінювати ефективність
кліматичних адапційних
заходів?

РАЕW

Екологи можуть оцінювати ефективність кліматичних адаптаційних заходів через кілька ключових підходів та інструментів, що дозволяють відслідковувати зміни в екосистемах та їх здатність адаптуватися до змін клімату. Основні методи включають:

👉 **Моніторинг екосистемних індикаторів** — екологи використовують різноманітні індикатори для моніторингу стану екосистем, такі як рівень біорізноманіття, здоров'я рослинності, стан водних ресурсів та зміни у структурі видів. Оцінка змін в цих індикаторах дозволяє визначити, чи успішно адаптуються екосистеми до змін клімату, чи відновлюються після впровадження адаптаційних заходів.

👉 **Використання сценаріїв та моделей прогнозування** — за допомогою кліматичних моделей можна прогнозувати, як зміни клімату впливатимуть на екосистеми в майбутньому, і порівняти ці прогнози з результатами після впровадження адаптаційних стратегій. Це дозволяє екологам оцінити, чи зменшилися ризики для екосистем або чи було досягнуто цілей адаптації.

👉 **Оцінка змін у продуктивності екосистем** — вимірювання змін у продуктивності екосистем, таких як збільшення лісових або сільськогосподарських площ, поліпшення водного балансу, або збереження ґрунтів, може допомогти визначити ефективність заходів, спрямованих на зменшення вразливості до кліматичних змін.

РАЕВ

- ☛ **Аналіз соціально-економічних ефектів** — оцінка того, як адаптаційні заходи впливають на місцеві громади, зокрема через покращення економічної стабільності, продовольчу безпеку або зменшення соціальної вразливості. Це важливо для визначення комплексного впливу кліматичних адаптаційних стратегій.
- ☛ **Порівняння до і після впровадження заходів** — екологи можуть проводити порівняльні дослідження стану екосистем до і після впровадження адаптаційних заходів, щоб оцінити зміни в екологічних умовах та визначити, наскільки заходи допомогли зменшити вразливість до кліматичних змін.

Загалом, ефективність кліматичних адаптаційних заходів оцінюється через інтеграцію екологічних, соціальних та економічних даних, що дозволяє визначити, наскільки успішно ці заходи допомагають екосистемам та громадам адаптуватися до змін клімату.

РАЕВ

Які дані потрібні для
підготовки регіональної
кліматичної політики?

РАЕW

Для підготовки регіональної кліматичної політики необхідно зібрати та проаналізувати різноманітні дані, які дозволяють оцінити місцеві умови, визначити ризики зміни клімату та розробити ефективні стратегії адаптації та пом'якшення. Основні типи даних, які потрібні, включають:

✓ **Кліматичні дані** — інформація про довгострокові кліматичні тенденції, зокрема температура, кількість опадів, вітрові умови, рівень вологості та екстремальні погодні явища (шторм, посухи, повені). Це дозволяє прогнозувати можливі зміни клімату в регіоні та визначити вразливі аспекти екосистем і інфраструктури.

✓ **Дані про викиди парникових газів** — статистика щодо основних джерел викидів CO₂, CH₄, N₂O та інших парникових газів у регіоні. Це допомагає визначити пріоритетні сектори для пом'якшення кліматичних змін (наприклад, енергетика, транспорт, сільське господарство).

РАЕW

- ✓ **Інформація про природні ресурси та екосистеми** — дані щодо стану лісів, водних ресурсів, біорізноманіття, ґрунтів і природних ландшафтів. Це дозволяє враховувати екологічні ризики та розробляти стратегії збереження природних ресурсів та екосистем, що допомагають у адаптації до змін клімату.
- ✓ **Соціально-економічні дані** — інформація про населення, економічну діяльність, основні галузі виробництва, рівень вразливості населення до кліматичних змін, а також оцінка економічних втрат, пов'язаних із екстремальними погодними умовами. Це дозволяє визначити пріоритети для адаптаційних заходів і оцінити їх економічну ефективність.
- ✓ **Дані про інфраструктуру** — інформація про стан інфраструктури, зокрема транспортної, енергетичної, водопостачання та будівель, які можуть бути вразливими до змін клімату. Оцінка ризиків для інфраструктури дозволяє визначити потреби в її модернізації або адаптації.

РАЕW

✓ **Законодавчі та політичні дані** — існуючі нормативні акти, політики та програми, що регулюють кліматичні питання на рівні регіону або країни. Це включає національні кліматичні стратегії, місцеві ініціативи та міжнародні угоди, що визначають кліматичні зобов'язання.

✓ **Дані про громадську участь та поведінку** — інформація про місцеві громади, їх ставлення до змін клімату, готовність до змін, а також про практики сталого розвитку, що можуть бути застосовані для підвищення ефективності кліматичної політики.

Зібрані дані дозволяють регіональним органам влади розробити науково обґрунтовану і комплексну кліматичну політику, яка враховує специфіку регіону, його вразливість до кліматичних змін і можливості для пом'якшення та адаптації.

РАЕУ

ДОБІРКА до теми —

**Кліматична політика: хто і за що
відповідає**

Статті та звіти

1) Паризька кліматична угода

- [Офіційна інформація ООН](#)

2) IPCC Sixth Assessment Report (AR6)

- ipcc.ch

3) Green Deal ЄС

- [Європейська Комісія про Європейський зелений курс](#)

4) Звіт Climate Transparency

- Аналіз кліматичних зусиль G20: climate-transparency.org

5) Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)

- <https://www.ipcc.ch>
- *Що робить IPCC, їхні звіти та оцінка кліматичних ризиків.*

6) UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change

- <https://unfccc.int>
- *Усе про Паризьку угоду, NDC, глобальну кліматичну політику.*

7) Європейський Зелений курс

- <https://climate.ec.europa.eu>
- *Як ЄС впроваджує кліматичну нейтральність до 2050 року.*

8) Кліматична політика України – аналітика від Cedos або VoxUkraine

- *Пошук: «Кліматична політика України site:voxukraine.org»*

Відео та лекції

1) **Our Planet** (Netflix)

- Документальний серіал про природу та вплив людини на клімат.

2) **Climate Change Explained**

- Серія відео від **Kurzgesagt – In a Nutshell** (YouTube)
- [Kurzgesagt channel](#)

3) **Years of Living Dangerously**

- Документальний серіал про вплив клімату, за участі відомих акторів та науковців.

4) **National Geographic – Climate 101**

- Освітні відео про кліматичні зміни та відповідальність урядів.

5) **TED Talks: Countdown Series**

- <https://www.ted.com/series/countdown>
- Виступи експертів, політиків і активістів.

РАЕВ

ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ до теми — Кліматична політика: хто і за що відповідає

РАЕW

Кліматична політика — сукупність заходів, стратегій і нормативних актів, спрямованих на зменшення впливу людини на клімат та адаптацію до змін клімату.

Парникові гази (ПГ) — гази, які спричиняють парниковий ефект, наприклад: вуглекислий газ (CO_2), метан (CH_4), закис азоту (N_2O).

Кліматична нейтральність — стан, коли кількість викидів парникових газів врівноважується їх поглинанням (наприклад, лісами) або компенсацією.

Декарбонізація — зменшення або повне усунення викидів CO_2 в економічних процесах, особливо в енергетиці та промисловості.

Міжурядова група з питань змін клімату (ІРСС) — науковий орган ООН, що оцінює наукову інформацію, пов'язану зі змінами клімату.

Паризька угода — міжнародна угода в рамках ООН щодо боротьби зі зміною клімату, підписана у 2015 році. Встановлює глобальні цілі зі зменшення викидів.

Національно визначений внесок (NDC) — зобов'язання країни щодо скорочення викидів парникових газів відповідно до Паризької угоди.

РАЕW

Міністерство захисту довкілля (або екології) – державний орган, який відповідає за реалізацію екологічної та кліматичної політики в країні.

Громадські організації (НУО) – недержавні організації, які сприяють реалізації кліматичних ініціатив, моніторингу та просвітницькій діяльності.

Адаптація до змін клімату – зміни в інфраструктурі, сільському господарстві та інших сферах з метою зменшення шкоди від кліматичних змін.

Мітинг за клімат – форма громадянського протесту або підтримки, що закликає уряди до рішучих дій щодо клімату.

Вуглецевий слід – загальна кількість парникових газів, які утворюються в результаті діяльності окремої особи, компанії чи події.

Кліматична справедливість – підхід, що враховує соціальну нерівність у впливі змін клімату на різні групи населення.

Зелений курс (Green Deal) – комплексна стратегія ЄС щодо досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.

РАЕУ

Дякую за увагу!